

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

15 januari 2026

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**waarbij erkenning wordt gevraagd
voor de schade veroorzaakt
bij de personen die werden veroordeeld
op grond van de strafrechtelijke bepalingen
die abortus strafbaar stelden
voor de gedeeltelijke depenalisering ervan**

(ingediend door mevrouw Caroline Désir c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

15 janvier 2026

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant à reconnaître le préjudice subi
par les personnes condamnées
sur le fondement
des dispositions pénales
incriminant l'avortement
avant sa dépénalisation partielle**

(déposée par Mme Caroline Désir et consorts)

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Abortus werd in België lange tijd beschouwd als een misdaad tegen de orde van de familie en de openbare zeden. Vrijwillige zwangerschapsafbreking werd strafbaar gesteld door het Strafwetboek van 1867 en is 128 jaar later nog steeds niet volledig gelegaliseerd.

Het recht op abortus is nochtans een grondrecht dat meisjes en vrouwen in staat stelt hun vrijheden uit te oefenen en in hun keuze te worden gerespecteerd. Aan wie een abortus uitvoert, biedt het dan weer de mogelijkheid dat wettelijk en onder goede medische omstandigheden te doen. Abortus zou veeleer een kwestie van gezondheid dan van moraliteit moeten zijn.

Het is niet precies bekend hoeveel meisjes, vrouwen en mannen te lijden hebben gehad onder voormelde wetgeving en veroordeeld zijn op grond van wetten die waren ingegeven door morele overwegingen en de alomtegenwoordigheid van de katholieke religie. Het is evenmin bekend hoeveel ellende en leed die veroordelingen, die soms gepaard gingen met een gevangenisstraf, hebben teweeggebracht.

In België is abortus na twaalf weken zwangerschap een misdrijf. Die strafbaarstelling heeft tot gevolg dat vrouwen zich noodgedwongen naar het buitenland moeten begeven om hun zwangerschap af te breken, waardoor zij het gevoel hebben een misdaad te begaan. Het behoeft geen betoog dat zulks een zware last is om te dragen.

Frankrijk heeft onlangs een wet aangenomen waarmee men de schade wil erkennen bij de vrouwen die zijn veroordeeld voor abortus en bij de personen die hen daarbij hebben geholpen.

Op 18 december 2025 heeft de Franse Assemblée nationale een wetsvoorstel aangenomen dat ertoe strekt de schade te erkennen die tot de aanneming van wet nr. 75-17 van 17 januari 1975 betreffende de vrijwillige zwangerschapsafbreking werd veroorzaakt bij wie werd veroordeeld op grond van de wetgeving die abortus strafbaar stelt en meer algemeen bij alle vrouwen.

Artikel 1 van die tekst bepaalt: “De Natie erkent dat de toepassing door de Staat van de wettelijke en reglementaire bepalingen die het gebruik van, de toepassing van, de toegang tot en de informatie over abortus strafbaar stelden en die vandaag vervallen of opgeheven zijn, een inbreuk vormde op de bescherming van de

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'avortement a longtemps été considéré en Belgique comme un crime contre l'ordre des familles et la morale publique. Réprimé par le Code pénal de 1867, sa légalisation n'est toujours pas effective 128 ans plus tard.

Le droit à l'avortement est pourtant un droit fondamental qui permet aux filles et aux femmes d'exercer leurs libertés, de respecter leur choix, et à ceux qui le pratiquent d'exercer dans la légalité et de bonnes conditions médicales. La pratique de l'avortement devrait relever davantage de la santé que de la morale.

On ignore précisément le nombre de filles, de femmes et d'hommes qui ont dû subir les foudres de cette législation et qui ont été condamnés au nom d'une législation corsetée par la morale et la prégnance de la religion catholique. On ignore l'étendue des difficultés et de la souffrance que ces condamnations pouvant mener à la prison ont infligé.

En Belgique, avorter au-delà de douze semaines constitue une infraction pénale. Cette incrimination contraint des femmes à se rendre à l'étranger pour interrompre leur grossesse, avec le poids évident de se sentir criminalisé que cela implique.

La France vient d'adopter une loi qui souhaite reconnaître le préjudice subi par les femmes condamnées pour avoir avorté et par les personnes ayant aidé ces femmes à le faire.

Le 18 décembre 2025, l'Assemblée nationale française a, en effet, adopté une proposition de loi visant à reconnaître le préjudice subi par les personnes condamnées sur le fondement de la législation pénalisant l'avortement, et par toutes les femmes, avant la loi n° 75-17 du 17 janvier 1975 relative à l'interruption volontaire de la grossesse.

L'article 1er de ce texte dispose que: “La Nation reconnaît que l'application par l'État des dispositions législatives et réglementaires pénalisant le recours, la pratique, l'accès et l'information sur l'avortement, aujourd'hui caduques ou abrogées, a constitué une atteinte à la protection de la santé des femmes, à l'autonomie

gezondheid van vrouwen, de seksuele en reproductieve autonomie, de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, de vrouwenrechten en het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Zij erkent dat voormelde bepalingen tot talrijke overlijdens hebben geleid en zowel voor de betrokkenen als voor hun naasten een bron van fysiek en mentaal lijden zijn geweest.

Zij erkent tevens dat die bepalingen tot leed en trauma's hebben geleid bij de personen die zijn veroordeeld voor het uitvoeren van abortussen." (vertaling)

Artikel 2 van de tekst voorziet in de oprichting van een commissie bestaande uit magistraten, artsen en deskundigen uit het verenigingsleven, met als taak "bij te dragen aan herinneringsgaring en -overdracht met betrekking tot de rechtenschendingen die vrouwen hebben ondergaan en die door de Natie worden erkend met toepassing van artikel 1 van deze wet" (vertaling).

Het spreekt vanzelf dat de Belgische vrouwen en de personen die in België een vrijwillige zwangerschapsafbreking hebben ondergaan c.q. uitgevoerd voor de gedeeltelijke depenalisering ervan via de aanneming van de zogeheten wet-Lallemand-Michielsen (wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking), te lijden hebben gehad onder de strafwetgeving die vrijwillige zwangerschapsafbreking verbodt.

Er lijkt geen onderzoek te zijn gevoerd naar het aantal vrouwen dat sinds de oprichting van de Staat werd veroordeeld voor het ondergaan van een abortus of naar het aantal personen dat werd veroordeeld voor het uitvoeren ervan. Enkele deelstudies bevatten evenwel veelzeggende cijfers.¹ Zo werden tussen 1919 en 1940.1886 mensen veroordeeld voor misdrijven in verband met het uitvoeren van abortus.²

Achter die cijfers gaan uiteraard meisjes, vrouwen en mannen schuil die niet mogen worden vergeten. Ter gelegenheid van de internationale dag van het recht op abortus herinnerde het Rijksarchief aan de zaak van Marie-Louise Maton, die 128 jaar geleden, op 6 september 1897, haar vrijheid terugkreeg na een gevangenisstraf voor haar poging een abortus met toestemming uit te voeren. Zij was geboren in 1858 in Antoin in een welgestelde familie en was vroedvrouw in

¹ S. VILLERS, *La quantification de l'avortement réprimé en Belgique in L'avortement et la justice, une répression illusoire?*, Presses universitaires de Louvain, 2009.

² Dat getal moet worden genuanceerd, aangezien een klein deel van de betrokkenen veroordeeld werd voor het uitvoeren van een abortus zonder toestemming, wat uiteraard niet onder de categorie van feiten valt waarop dit voorstel van resolutie betrekking heeft.

sexuelle et reproductive, à l'égalité entre les femmes et les hommes, aux droits des femmes et au droit au respect de la vie privée.

Elle reconnaît que ces dispositions ont conduit à de nombreux décès et ont été la source de souffrances physiques et morales pour les personnes concernées ainsi que pour leurs proches.

Elle reconnaît également que ces dispositions ont été source de souffrances et de traumatismes pour des personnes condamnées pour avoir pratiqué des avortements".

L'article 2 de ce texte met en place une commission composée de magistrats, de médecins et d'experts du monde associatif chargée de "de contribuer au recueil et à la transmission de la mémoire des atteintes aux droits subies par les femmes et reconnues par la Nation en application de l'article 1er de la présente loi".

Les femmes belges et les personnes ayant pratiqué l'interruption volontaire de grossesse avant sa dépénalisation partielle avec l'adoption de la loi dite Lallemand-Michielsen (loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse) sur notre territoire, ont évidemment souffert de la législation pénale qui interdisait l'interruption volontaire de grossesse.

Il ne semble pas exister d'études recensant le nombre de femmes ayant avorté ou le nombre de personnes ayant pratiqué un avortement condamnées pour ces faits depuis la création de l'État. Il existe certaines études partielles qui mentionnent toutefois des chiffres éloquentes¹. Ainsi, entre 1919 et 1940, 1886 personnes ont été condamnées pour des infractions pénales liées à la pratique d'un avortement².

Derrière ces chiffres, il y a évidemment des filles, des femmes et des hommes dont il faut se souvenir. À l'occasion de la journée internationale de lutte pour le droit à l'avortement, les archives de l'État nous rappelaient le cas de Marie-Louise Maton qui il y a 128 ans, le 6 septembre 1897, retrouvait la liberté après avoir purgé une peine de prison pour avoir tenté de pratiquer un avortement consenti. Sage-femme à Callenelle, elle fut arrêtée en mars 1894, condamnée à cinq ans de prison

¹ S. VILLERS. "La quantification de l'avortement réprimé en Belgique" in *L'avortement et la justice, une répression illusoire?*, Presses universitaires de Louvain, 2009.

² Ce chiffre doit être nuancé dès lors qu'une petite partie des personnes condamnées l'ont été pour avoir pratiqué un avortement non consenti, ce qui ne relève évidemment pas de la catégorie de faits visés dans la présente proposition de résolution.

Callenelle. In maart 1894 werd zij gearresteerd en door de correctionele rechtbank van Doornik veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf, een straf die door het hof van beroep te Brussel werd bekrachtigd. De zaak toont aan hoe streng de wetten indertijd waren en wat de criminalisering van abortus voor vrouwen toen betekende.

De indieners van dit voorstel van resolutie vinden dat België net als Frankrijk een aanvang moet maken met de erkenning van het leed dat de betreffende strafrechtelijke bepalingen hebben veroorzaakt. Zij verzoeken de federale regering dan ook werk te maken van de instandhouding van die herinnering.

De indieners van dit voorstel van resolutie vinden dat men daarnaast een stap verder kan gaan en de nefaste gevolgen moet erkennen die de strafbaarstelling van vrijwillige zwangerschapsafbreking heeft gehad voor de vrouwen en voor de personen die abortussen hebben uitgevoerd – al dan niet gezondheidswerkers. De Franse regeling vormt inderdaad een symbolische collectieve erkenning, maar houdt geen rekening met de individuele situatie van de veroordeelden, ongeacht of zij al dan niet overleden zijn. De indieners van dit voorstel van resolutie verzoeken de federale regering dan ook tegelijk de nadere voorwaarden te onderzoeken voor een amnestiewet, die gratie zou verlenen aan de vrouwen en mannen die het strafrecht naast zich neer hebben gelegd uit naam van de vrijheid van de vrouw om over het eigen lichaam te beschikken.

par le tribunal correctionnel de Tournai, peine confirmée par la Cour d'appel de Bruxelles. Née en 1858 à Antoin, issue d'une famille aisée, son cas illustre la sévérité des lois de l'époque et la condition des femmes confrontées à l'incrimination de l'avortement.

Les auteurs de la présente proposition de résolution estiment qu'à l'instar de nos voisins français, la Belgique doit également entamer ce travail de reconnaissance de la souffrance occasionnée par ces dispositions pénales. Ils invitent, par conséquent, le gouvernement fédéral à mener ce travail de mémoire.

Les auteurs de la présente proposition de résolution estiment qu'il est également possible d'aller un cran plus loin dans la reconnaissance des conséquences néfastes de l'incrimination de l'interruption volontaire de grossesse pour ces femmes et ces personnes, qu'elles soient professionnelles de la santé ou non, qui ont pratiqué des avortements. En effet, le dispositif prévu en France constitue une reconnaissance symbolique collective mais n'affecte pas la situation individuelle de ces personnes condamnées, décédées ou non. C'est pourquoi, les auteurs de la présente proposition de résolution demandent également que le gouvernement fédéral étudie les modalités d'une loi d'amnistie qui viendrait accorder le pardon à ces femmes et hommes ayant bravé la loi pénale au nom de la liberté de la femme de disposer de son corps.

Caroline Désir (PS)
 Pierre-Yves Dermagne (PS)
 Marie Meunier (PS)
 Khalil Aouasti (PS)
 Sophie Thémont (PS)
 Patrick Prévot (PS)
 Paul Magnette (PS)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A. gelet op de bepalingen van het Strafwetboek van 1867 waarbij abortus strafbaar wordt gesteld;

B. gelet op de gedeeltelijke depenalisering van abortus via de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking, tot wijziging van de artikelen 348, 350, 351 en 352 van het Strafwetboek en tot opheffing van artikel 353 van hetzelfde Wetboek, alsook op de daaropvolgende wijzigingen ervan;

C. gelet op de veroordeling van een groot aantal vrouwen die een abortus hebben ondergaan alsook van de talrijke beroepsbeoefenaars die een abortus met toestemming hebben uitgevoerd;

D. overwegende dat die situatie uitgaat van een patriarchale visie op de samenleving, gebaseerd op het idee dat vrouwen in naam van de moraal geen zeggenschap hebben over hun lichaam;

E. overwegende dat het aan de Staat is om de nefaste gevolgen van zijn optreden ten aanzien van de slachtoffers te erkennen;

F. overwegende dat de gevallen waarin dat optreden gelijkstond aan het beteugelen van nochtans legitieme handelingen, een context vormen waarbinnen de Staat de betrokkenen amnestie kan verlenen;

VERZOEKT DE FEDERALE REGERING:

1. te erkennen, zoals de Kamer van volksvertegenwoordigers dat in deze resolutie doet, dat:

1.1. de toepassing door de Staat van de wettelijke en reglementaire bepalingen die het gebruik van, de toepassing van, de toegang tot en de informatie over abortus strafbaar stelden en die vandaag vervallen of opgeheven zijn, een inbreuk vormde op de bescherming van de gezondheid van vrouwen, de seksuele en reproductieve autonomie, de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, de vrouwenrechten en het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

1.2. die bepalingen tot talrijke overlijdens hebben geleid en zowel voor de betrokkenen als voor hun naasten een bron van fysiek en mentaal lijden zijn geweest;

PROPOSITION DE RÉOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,

A. vu les dispositions du Code pénal de 1867 incriminant l'avortement;

B. vu leur dépénalisation partielle avec la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption des grossesses, modifiant les articles 348, 350, 351 et 352 du Code pénal et abrogeant l'article 353 du même Code, ainsi que ses modifications subséquentes;

C. considérant que de nombreuses femmes ayant avorté et de nombreux praticiens ayant pratiqué un avortement consenti ont été condamnés pour ces faits;

D. considérant que cette situation relève d'une vision patriarcale de la société qui se fonde sur l'idée qu'au nom de la morale la femme ne dispose pas de son corps;

E. considérant qu'il revient à l'État de reconnaître les conséquences néfastes de son action à l'égard des victimes;

F. considérant que lorsque ces actions ont consisté à réprimer des actions jugées pourtant légitimes, l'État peut, dans ce cadre, accorder une amnistie à ces personnes;

DEMANDE AU GOUVERNEMENT FÉDÉRAL:

1. de reconnaître, comme le fait la Chambre des représentants par la présente résolution, que:

1.1. l'application par l'État des dispositions législatives et réglementaires pénalisant le recours, la pratique, l'accès et l'information sur l'avortement, aujourd'hui caduques ou abrogées, a constitué une atteinte à la protection de la santé des femmes, à l'autonomie sexuelle et reproductive, à l'égalité entre les femmes et les hommes, aux droits des femmes et au droit au respect de la vie privée;

1.2. ces dispositions ont conduit à de nombreux décès et ont été la source de souffrances physiques et morales pour les personnes concernées ainsi que pour leurs proches;

1.3. die bepalingen tot leed en trauma's hebben geleid bij de personen die zijn veroordeeld voor het uitvoeren van abortussen;

2. een commissie op te richten die tot taak heeft bij te dragen aan herinneringsgaring en -overdracht met betrekking tot de rechtenschendingen die vrouwen hebben ondergaan en die de Staat als dusdanig heeft erkend;

3. een expertenwerkgroep op te richten die belast is met het onderzoeken van de nadere regels van een amnestiewet ten bate van alle betrokkenen.

19 december 2025

1.3. ces dispositions ont été source de souffrances et de traumatismes pour des personnes condamnées pour avoir pratiqué des avortements;

2. de mettre en place une commission chargée de contribuer au recueil et à la mémoire des atteintes aux droits subies par les femmes et reconnues par l'État;

3. de mettre en place un groupe de travail réunissant des experts chargés d'étudier les modalités d'une loi d'amnistie au profit de toutes ces personnes.

19 décembre 2025

Caroline Désir (PS)
Pierre-Yves Dermagne (PS)
Marie Meunier (PS)
Khalil Aouasti (PS)
Sophie Thémont (PS)
Patrick Prévot (PS)
Paul Magnette (PS)